

SØR-VARANGER KOMMUNE
KOMMUNEADVOKATEN I SØR-VARANGER

Kommunal- og Distriktsdepartementet
Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Vår ref.: Saksnr.: 22/4104/2	Deres ref.:	Dato: 14.09.2022
Saksbehandler: Stine Celius	Telefonnr.: 78 97 74 97	Epostadresse: postmottak@svk.no

Svar på høring - endringer i lov om interkommunale selskaper mv.

Vi viser til brev av 25. mai 2022 vedrørende høring om endringer i lov om interkommunale selskaper mv.

På vegne av Sør-Varanger kommune gis det følgende innspill:

Vedrørende økt innsyn og åpenhet i IKS– krav om åpne møter - ny §§ 8, 9, 11 og § 12

Departementet foreslår at møter i representantskapet og styret for interkommunale selskap skal være åpne for allmennheten, og at saksdokument og møteprotokoller skal være allment tilgjengelige. Det skal videre inntas en henvisning til kommuneloven § 11-5 IKS-loven §§ 9 og 12.

Sør-Varanger kommune er enige i at innsyn og åpenhet er viktig for å skape tillit til offentlig forvaltning og tjenesteutøvelse, men at det er argumenter for å skille krav eller stille ulike krav til offentlighet for henholdsvis representantskapet og for styret i interkommunale selskaper.

Forslaget vil innebære at tilsvarende regler som gjelder for styret i kommunale foretak og andre interkommunale samarbeid, også skal gjelde for interkommunale selskaper.

I praksis betyr dette at møtene i representantskapet og styret skal kunngjøres, og at saksdokumentene til møtene skal være tilgjengelige for allmennheten.

De interkommunale selskapene oppfattes per i dag som en del av kommunen, og dette tilsier generelt at det er viktig at også disse selskapene opprettholder tilliten blant innbyggere, eiere og omgivelser for øvrig.

I dag praktiseres det ikke åpne møter for de interkommunale selskapene i Sør-Varanger kommune, slik praksis trolig er for de fleste andre selvstendige rettssubjekter.

Styret i de interkommunale selskapene er generelt ikke folkevalgte organer der demokratiske hensyn tilsier offentlighet. Dersom det skal være samme regler for åpenhet for disse selskapene som for øvrige kommunale organer, vil det være en risiko for at de viktige, prinsipielle eller vanskelige sakene drøftes i forkant eller utenfor styremøter, noe som ikke vil være heldig for hverken styret eller utviklingen i selskapet generelt.

Videre bør styrene kunne drøfte særlige utfordringer i selskapet så som strategier for selskapet, utfordringer, arbeidsgiveransvar og eventuelt konkurransesituasjon uten at styremedlemmene må ta hensyn til hva som blir sagt ut fra allmennhetens innsyn.

Styrearbeid kan videre medføre personlig ansvar for de beslutninger som styret fatter – eller unnlater å beslutte. For politiske organer og utvalg foreligger det ikke slikt ansvar. Representantene i de politiske organer og utvalg er valgt på bakgrunn av politiske forankringer, og er også valgt av innbyggerne i en demokratisk prosess.

Som en del av de demokratiske prosessene er det også åpnet for at saker behandles ved særmøter eller andre diskusjoner internt og mellom partier før politisk behandling. Dette er en prosess som ikke er en del av styrets arbeidsform.

Det virker derfor svært krevende at styrene i de interkommunale selskapene både skal oppfylle krav i tråd med aksjelovens bestemmelser om styrearbeid og styreansvar på den ene siden, og samtidig ha egne krav som ikke tilligger styrene i aksjeselskaper.

Sør-Varanger kommune vurderer at dersom det blir full offentlighet for styremøtene, er det en stor risiko for at styrene trolig vil begynne med interne arbeidsmøter – spesielt for krevende saker – før de formelle styremøtene gjennomføres.

Et av Sør-Varanger kommunes interkommunale selskap er Norasenteret IKS, som er et senter mot vold og seksuelle overgrep. Norasenteret IKS er et senter for kvinner, menn og deres barn som er eller har vært utsatt for vold i nære relasjoner.

For styret i Norasenteret IKS vil det være svært problematisk å følge prinsippene om møteoffentlighet mv. De fleste av sakene til Norasenteret (unntatt økonomiske forhold) vil i hovedsak måtte unntas fra offentligheten. Dette er det åpnet for i lovforslaget, da offentleglova også vil gjelde for IKS, men Norasenterets saker vil i hovedsak ikke være egnet for allmennheten.

Norasenteret IKS har behov for en arena der styret som et kollegialt organ fritt og uten allmennhetens blikk kan drøfte saker og forhold som direkte eller indirekte berører både selskapet og eget arbeid. Dette særlig av hensyn til de sårbare gruppene som Norasenteret IKS tjener i dag.

Saker som styret i Norasenterets IKS behandler kan blant annet omhandle saker av sikkerhetsmessig karakter, herunder sikkerhetstiltak i bygget, alarmer, rutiner på huset osv. Slike saker bør allmennheten ikke ha innsyn i.

For Sør-Varanger kommune vil en eventuell lovendring trolig gi den virkning at Norasenterets IKS må omorganiseres til AS. En slik omorganisering vil utløse behov for avklaring av blant annet økonomiske forhold.

Sør-Varanger kommune har per i dag også et IKS som omhandler Nasjonalt Kommunesamarbeid for 110-Sentralene.

Selskapet skal foreta innkjøp av oppdragshåndteringsverktøy som skal ivareta 110-operatørens behov for knytte data, ressurser og hendelser sammen. Dette skal blant annet sikre hendelser av høyt kvalitet.

For styret til dette selskapet vil de samme hensyn i hovedsak gjøre seg gjeldende som for Norasenteret IKS. Det vil være saker som av sikkerhetsmessige hensyn ikke bør være tilgjengelig for allmennheten.

Resterende IKS i Sør-Varanger kommune retter seg i dag mot museumsdrift og kinodrift. Dette er selskaper som i stor grad retter sin virksomhet mot forretningsmessige forhold. De samme hensyn vil likevel delvis gjøre seg gjeldende når det gjelder styremøtene for disse selskapene.

De interkommunale selskapene som har en drift som retter seg mot mer forretningsmessige forhold, vil også ha et behov for en arena der styret som et kollegialt organ fritt og uten allmennhetens blikk kan drøfte saker og forhold som direkte eller indirekte berører både selskapet og eget arbeid. Likevel vurderes det slik at hensynet til allmennheten bør veie tyngre enn hensynet til selskapene for denne typen selskap, og at disse selskapene i større grad bør praktisere åpenhet.

For representantskapene for alle Sør-Varanger kommunes interkommunale selskap vurderes det at det vil være uproblematisk at møtene generelt er offentlige. Dette da deres saker i hovedsak omhandler økonomiske forhold, herunder investeringer og drift av selskapene.

Med vennlig hilsen

Stine Celius
Kommuneadvokat

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur